

BOSNA I HERCEGOVINA
REPUBLIKA SRPSKA
VRHOVNI SUD REPUBLIKE SRPSKE
BANJALUKA
Broj: 11 0 U 023548 19 Uvp
Banjaluka, 17. juna 2021. godine

Vrhovni sud Republike Srpske, u vijeću sastavljenom od sudija: Strahinje Ćurkovića, predsjednika vijeća, Merside Bjelobrka i Edine Ćupeljić, članova vijeća, uz učešće zapisničara Nataše Božić, u upravnom sporu po tužbi tužioca R. D. iz B., kojeg zastupa punomoćnik R. P., advokat iz B., protiv rješenja tuženog Fond ..., broj: ... od 05. septembra 2018. godine, u predmetu ostvarivanja prava po osnovu invalidnosti, odlučujući o zahtjevu tuženog za vanredno preispitivanje presude Okružnog suda u Banjaluci, broj: 11 0 U 023548 18 U od 19. jula 2019. godine, u sjednici vijeća održanoj 17. juna 2021. godine, donosi

P R E S U D U

Zahtjev se odbija.

O b r a z l o ž e n j e

Pobijanom presudom se uvažava tužba i uvodno označeni akt tuženog poništava, te obavezuje tuženi da tužiocu na ime troškova spora isplati iznos od 877,50 KM. Osporenim aktom se odbija žalba tužioca izjavljena protiv rješenja Filijala B., isti broj od 25. februara 2015. godine. Tim rješenjem se odbija zahtjev tužioca za ostvarivanje prava na invalidsku penziju, uz obrazloženje da je nalazom, ocjenom i mišljenjem Odjeljenja za ocjenu radne sposobnosti u prvom stepenu organa vještačenja u B., broj: ... od 20. januara 2015. godine, utvrđeno da u smislu člana 16. stav 4. Uredbe o medicinskom vještačenju u penzijskom i invalidskom osiguranju („Službeni glasnik Republike Srpske“, broj: 2/13, u daljem tekstu: Uredba), kod tužioca postoji invalidnost-smanjena radna sposobnost iz člana 49. stav 2. Zakona o PIO, bez prekvalifikacije ili dokvalifikacije, te „ne postoji osnov za utvrđivanje invalidnosti u smislu odredaba člana 49. Zakona o penzijskom i invalidskom osiguranju („Službeni glasnik Republike Srpske“, broj: 134/11, 82/13 i 103/15)“.

Uvaženje tužbe sud obrazlaže razlozima da je tuženi u postupku donošenja osporenog akta učinio povrede postupka, koje su od uticaja na rješenje upravne stvari. Prvostepeni organ i tuženi u obrazloženjima svojih rješenja nisu postupili po odredbi člana 197. stav 2. Zakona o opštem upravnom postupku („Službeni glasnik Republike Srpske“, broj: 13/02, 87/07 i 50/10, u daljem tekstu: ZOUP), jer obrazloženja oba rješenja sadrže samo krajnju ocjenu organa vještačenja, bez navođenja činjenica upravne stvari i bez obrazloženja koje bi ukazalo zašto je tuženi kontradiktornu i proizvoljno ocjenu vještaka prihvatio i na istoj zasnovao osporeni akt. Nižestepeni sud smatra da se smanjena radna sposobnost, u smislu člana 49. stav 2. Zakona o penzijskom i invalidskom osiguranju („Službeni glasnik Republike Srpske“, broj: 134/11, 82/13 i 103/15, u daljem tekstu: Zakona o PIO), utvrđuje kad se osiguranik nalazi u obaveznom

osiguranju, a da nije propisana situacija utvrđivanja postojanja invalidnosti-smanjene radne sposobnosti i gubitka radne sposobnosti kod lica koja se nalaze van osiguranja. S obzirom na činjenicu da je tužilac lice van osiguranja, da se na tom nalazu organa vještačenja nije moglo zasnovati prvostepeno rješenje, a niti osporeni akt. U nalazu i mišljenju organa za vještačenje u drugom stepenu, broj: ... od 14. avgusta 2018. godine, vještak je dao opis poslova koje tužilac ne može da obavlja s punim radnim vremenom, a to su poslovi koji ne zahtijevaju: grupni rad, rad na traci, pretežno stajanje, hodanje pri radu, rad u nefiziološkim položajima tijela, bez prethodne prekvalifikacije ili dokvalifikacije. Utvrđeno je da ne može obavljati poslove radnog mjesta KV „Parketar“ za koje je osposobljen, ali nije dat opis poslova koje može da obavlja s punim radnim vremenom koji odgovaraju njegovoj stručnoj spremi i radnoj sposobnosti, da nije jasno koji su to poslovi, pa je nalaz kontradiktoran i nije podoban za odlučivanje o pravima tužioca. To su razlozi zbog kojih sudi kao u izreci pobijane presude.

Blagovremenim zahtjevom za vanredno preispitivanje presude tuženi osporava njenu zakonitost, u skladu sa članom 35. stav 2. Zakona o upravnim sporovima („Službeni glasnik Republike Srpske”, broj: 109/05 i 63/11, u daljem tekstu: ZUS). Smatra da je pravilno odbijena žalba protiv prvostepenog rješenja, jer je utvrđeno da kod tužioca postoji invalidnost-smanjena radna sposobnost, u smislu odredbe člana 49. stav 2. Zakona o PIO, bez prekvalifikacije ili dokvalifikacije. Ne postoji nijedan razlog da se odredba člana 49. stav 2. Zakona o PIO, primjenjuje samo na lica koja se nalaze u obaveznom osiguranju, jer lica van osiguranja mogu da se zaposle na različitim poslovima, u skladu sa svojom stručnom spremom, kao što i lica u obaveznom osiguranju mogu da mijenjaju radno mjesto kod istog ili drugog poslodavca, sve bez prethodne prekvalifikacije ili dokvalifikacije. Tumačenje člana 49. stav 1. i 2. Zakona o PIO koje je dao sud, pravno je neutemeljeno. Status osiguranika da se nalazi u obaveznom osiguranju, ne može biti uslov da bi mu organ za vještačenje utvrdio smanjenu radnu sposobnost. U odredbi člana 49. stav 3. Zakona o PIO, kojom je propisan gubitak radne sposobnosti, koristi se ista formulacija „osiguranik u obaveznom osiguranju“, pa bi tumačenjem koje je dao sud, gubitak radne sposobnosti podrazumijevao postojanje radnog odnosa, odnosno da kod lica van osiguranja ne može postojati gubitak radne sposobnosti. Naziv „osiguranik“ koristi se za svakog podnosioca zahtjeva, bez obzira da li je lice u obaveznom osiguranju ili lice van osiguranja, o čemu je zauzeo stav Vrhovni sud Republike Srpske u presudi, broj: 12 0 U 005122 15 Uvp od 13. februara 2018. godine. Drugostepeni organ vještačenja je u nalazu, ocjeni i mišljenju, jasno opisao poslove koje tužilac ne može da radi s punim radnim vremenom i naglasio da s preostalim sposobnošću može, s punim radnim vremenom, da obavlja poslove drugog radnog mjesta koji odgovaraju njegovoj stručnoj spremi, a ne zahtijevaju: grupni rad, rad na traci, pretežno stajanje, hodanje pri radu, rad u nefiziološkim položajima tijela, bez prethodne prekvalifikacije ili dokvalifikacije. Predlaže da se zahtjev uvaži i presuda preinači, tako da se tužba odbije kao neosnovana.

Tužilac nije dao odgovor na zahtjev.

Razmotrivši zahtjev, pobijanu presudu i ostale priloge u spisima predmeta, na osnovu člana 39. ZUS, ovaj sud odlučuje kao u izreci iz sljedećih razloga:

Iz stanja spisa proizlazi da je upravni postupak pokrenut po zahtjevu tužioca od 22. decembra 2014. godine, kojim traži ostvarivanje prava na invalidsku penziju, jer ne može da obavlja svakodnevne životne aktivnosti, zbog posljedica ranjavanja u toku rata, kada je zadobio četiri prostrelne rane u sakralnoj regiji, s izlazom u lijevoj natkoljenici, lijevoj potkoljenici, desnoj natkoljenici i lijevom laktu. Prvostepenim rješenjem se zahtjev odbija, uz obrazloženje da je tužilac rođen 22. avgusta 1969. godine, te da je nalazom, ocjenom i mišljenjem Odjeljenja

za ocjenu radne sposobnosti u prvom stepenu organa vještačenja u B. od 20. januara 2015. godine, u smislu člana 16. stav 4. Uredbe, utvrđeno da postoji invalidnost-smanjena radna sposobnost iz člana 49. stav 2. Zakona o PIO, bez prekvalifikacije ili dokvalifikacije, te da „ne postoji osnov za utvrđivanje invalidnosti u smislu odredaba člana 49. Zakona o PIO“. Ovi razlozi su protivrječni, jer se utvrđuje postojanje invalidnosti-smanjene radne sposobnosti i istovremeno suprotno zaključuje da ne postoji osnov za utvrđivanje invalidnosti u smislu člana 49. Zakona o PIO. Osporeni akt je donesen u izvršenju presude Vrhovnog suda Republike Srpske, broj: 11 0 U 016809 16 Uvp od 24. maja 2018. godine, kojom je uvažan zahtjev tužioca, presuda preinačena i prethodni akt tuženog poništen, jer nalaz i mišljenje drugostepenog organa vještačenja nije sadržavao sve relevantne elemente bitne za odlučivanje. S obzirom da pored oštećenja organizma od ranjavanja tužioca u toku rata, čija je posljedica smanjenje radne sposobnosti, postoji i tjelesno oštećenje od 60%, naloženo je da se u novom nalazu i mišljenju navede koje poslove tužilac može da obavlja s punim radnim vremenom, jer ne može da obavlja poslove koji zahtijevaju: duže stajanje, hodanje i rad u nefiziološkom položaju. Osporenim aktom se odbija žalba i potvrđuje prvostepeno rješenje, prihvatanjem nalaza i mišljenja organa vještačenja u drugom stepenu od 14. avgusta 2018. godine.

Pravilno se pobijanom presudom tužba uvažava i osporeni akt poništava.

Prije svega, treba reći da nije ispravan stav suda u pobijanoj presudi da se odredba člana 49. stav 2. Zakona o PIO ne odnosi na lica koja se nalaze van osiguranja. U presudi Vrhovnog suda Republike Srpske, broj: 12 0 U 005122 15 Uvp od 13. februara 2018. godine, dati su razlozi zbog kojih se odredbe člana 49. stav 2. Zakona o PIO i članova 18. i 20. Uredbe, ne odnose samo na lica koja se nalaze u obaveznom osiguranju, da bi tumačenjem tih odredbi na način kako nižestepeni sud čini, nastala situacija da se licima koja se nalaze van osiguranja ne može utvrditi smanjena radna sposobnost, odnosno pravo po osnovu invalidnosti po tom osnovu, što bi tu kategoriju lica, u odnosu na lica koja su se u vrijeme ocjene radne sposobnosti nalazila u obaveznom ili dobrovoljnom osiguranju, dovelo u neravnopravan položaj.

Međutim, nižestepeni sud pravilno cijeni da tuženi nije postupio po uputama iz presude Vrhovnog suda Republike Srpske od 24. maja 2018. godine, u kojoj je ukazano na obimnu medicinsku dokumentaciju priloženu spisu predmeta, posebno otpusnu listu sa epikrizom od 18. novembra 2014. godine, nalaz i mišljenje Zavoda za fizikalnu rehabilitaciju „Dr Miroslav Zotović“ Banjaluka od 20. avgusta 2014. godine i 12. avgusta 2014. godine, iz koje proizlazi da tužilac ima oštećenja organizma na lijevoj i desnoj nozi, da u lijevom TC zglobu nema aktivnih pokreta, da su pokreti u kukovima praćeni bolom, da je zbog neuroloških deficita na lijevoj nozi neophodna upotreba ortopedskog pomagala prilikom hoda i to podlaktne štake i peroneus aparata, da postoji lezija nerva ishiadicusa težeg stepena i da nema znakova oporavka. Uz ova oštećenja nastala nakon ranjavanja u toku rata, postoji i tjelesno oštećenje od 60%, pa nije jasno koje poslove može da obavlja s punim radnim vremenom. Iz tog razloga je potrebno izjašnjenje organa za vještačenje o tome koje poslove tužilac može da obavlja s punim radnim vremenom, kao lice van osiguranja, u okviru stručne spreme i radne sposobnosti koju posjeduje.

U nalazu i mišljenju organa za vještačenje u drugom stepenu, na osnovu medicinske dokumentacije i neposrednog pregleda tužioca, data je saglasnost na nalaz, ocjenu i mišljenje organa za vještačenje u prvom stepenu, te opis poslova koje ne može da radi s punim radnim vremenom, a da s preostalom sposobnošću može s punim radnim vremenom da obavlja poslove drugog radnog mjesta koji odgovaraju njegovoj stručnoj spremi, a ne zahtijevaju: grupni rad, rad na traci, pretežno stajanje, hodanje pri radu, rad u nefiziološkim položajima tijela, bez

prethodne prekvalifikacije ili dokvalifikacije. Istaknuto je da se organi vještačenja do sada nisu izjašnjavali koje osiguranik poslove može da obavlja, samo su utvrđivali kontraindikacije za određene poslove koje ne može da obavlja, pa se to čini i ovom prilikom.

Organ za vještačenje se nije izjasnio o poslovima koje tužilac, s obzirom na navedena oštećenja organizma nastala nakon ranjavanja u toku rata i tjelesno oštećenje od 60%, može da obavlja u okviru svoje stručne spreme i radne sposobnosti stečene radom, na kojima ne postoje utvrđene kontraindikacije. Tako dati nalaz nije valjan dokaz za odlučivanje o pravima tužioca po osnovu invalidnosti, jer je traženo izjašnjenje nužno za rješenje stvari, u smislu člana 124. Zakona o PIO, po kojem utvrđivanje invalidnosti osiguranika, kao uslova za ostvarivanje prava iz penzijskog i invalidskog osiguranja, vrše organi vještačenja Fonda i člana 18., u vezi sa članom 21. Uredbe, koji propisuje kada vještak u postupku daje nalaz ocjenu i mišljenje o radnoj sposobnosti osiguranika da postoji invalidnost-smanjena radna sposobnost, obavezan je da ocijeni i da osiguranik može da obavlja one poslove u okviru svoje stručne spreme i radne sposobnosti stečene radom sa ili bez prekvalifikacije na kojima ne postoje utvrđene kontraindikacije. Tuženi u osporenom aktu prihvata nalaz, ocjenu i mišljenje bez ikakve kritičke ocjene i proizvoljno zaključuje da kod tužioca ne postoje trajne promjene u ukupnom stanju zdravlja koje bi dovele do potpunog gubitka radne sposobnosti, pa postoje osnovi za poništenje akta iz člana 10. tačka 2) i 4) ZUS, zbog čega se pobijanom presudom pravilno tužba uvažava i osporeni akt poništava.

Slijedom prednjeg, ovaj sud nalazi da navodi zahtjeva ne utiču na drugačiju odluku suda i da pobijanom presudom nije ostvaren nijedan razlog nezakonitosti iz člana 35. stav 2. ZUS, zbog čega se zahtjev tuženog odbija, na osnovu člana 40. stav 1. istog zakona.

Zapisničar
Nataša Božić

Predsjednik vijeća
Strahinja Ćurković

Tačnost otpavka ovjerava
Rukovodilac sudske pisarnice
Biljana Ačić